

QYTETARËT PËR NDRYSHIM

KORRIK - SHTATOR 2022 // CIVICAMOBILITAS.MK

BULETIN NR.14

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

E KEMI PËR OBLIGIM TË KRIJOJMË AKTIVISTË TË RI QYTETAR

Një pjesë e rezultateve të anketës së fundit të MCMS “Përgjegjësia shoqërore e qytetarëve” më tingëllon inkurajuese, veçanërisht pjesa që tregon se ka rritje të anëtarësimit në organizatat e shoqërisë civile. Të dhënat tregojnë se më shumë se 1/3 e qytetarëve janë shprehur se janë anëtarë të ndonjë organizate. Prej tyre, më shumë janë aktivë (20.7%) sesa joaktivë (16.2%). Dikush do të thoshte se nuk është një numër i konsiderueshëm, por krahasuar me situatën e vitit 2010, kur anëtarësimi i përgjithshëm ishte 24.6%, dhe aktivët (9.5%) ishin më pak se joaktivët (15.1%), ndryshimi është i dukshëm.

Si organizata qytetare, ne besojmë se ajo që bëjmë dhe rezultatet që i kemi arritur kanë ndikuar në vendimin e qytetarëve për t’u përfshirë në punën tonë. Ndoshta qytetarët nuk kanë zgjedhur një organizatë ekzistuese, ndoshta në bazë të interesave të tyre kanë vendosur të themelojnë një shoqatë të re dhe kështu kanë mobilizuar bashkëqytetarët apo miqtë e tyre me synimin për të arritur ndryshimin e dëshiruar. Në këto shifra nuk përfshihen qytetarët që aktivizohen përmes nismave informale. Formalisht ose joformalisht, është e rëndësishme që në një farë mënyre ata vendosën të artikulojnë interesin e tyre për ndryshim.

Po pse aktivizmi qytetar dhe qytetarët aktivë janë kaq të rëndësishëm për ne? Ndoshta sepse ato janë një pjesë thelbësore e çdo ndryshimi për të cilin ne përpiqemi. Ata me përvojë thonë se bëhesh aktivist kur e kupton se askush nuk do ta bëjë nëse nuk e bën. Dhe për të arritur qëllimin, ata duhet të jenë optimistë, të

jenë të hapur për të mësuar dhe të kenë një vullnet të fortë për të kontribuar. Aktivizmi qytetar është punë serioze dhe kërkon shumë kohë dhe vullnet. Por ajo që është veçanërisht e rëndësishme të kuptohet është se aktivizmi nuk është diçka që ndodh vetëm në rrugë. Vërtet aty dëgjohet më shumë, por ndodh edhe në shtëpi, në zyrë, në kafe me miqtë dhe kudo ku kemi mundësi ta zhvendosim kusurin. Nuk duhet të shqetësohemi nëse në fillim jemi të paktë në numër. Lëvizjet që bënë ndryshim filluan edhe me disa individë që punuan me përkushtim dhe dinin të mobilizonin të tjerët për të ushtruar presion dhe për të bërë ndryshimin.

Tema e këtij numri të Qytetarët për ndryshim është aktivizmi apo angazhimi qytetar. E ndjekim përmes disa teksteve dhe fushave ku bashkëlloftëtarët tanë të sektorit duan të bëjnë një ndryshim, qoftë shëndeti, mjedisi, mbështetja e familjeve që jetojnë në varfëri, çështjet gjinore apo diçka tjetër. Gjithashtu, hidhini një sy artikujve në temat e tjera të revistës, pjesëmarrja qytetare, bashkëpunimi dhe mjedisi mundësues.

Në frymën e aktivizmit, mbani mend se aktivistë të ri qytetar duhet të krijojmë të gjithë. Këta janë ata që do të vazhdojnë luftën për gjërat për të cilat po luftojmë sot.

Lexim të këndshëm!

Gonce Jakovleska
Koordinator kombëtar i
Civika mobilitas për IKO

Falënderojmë: OJQ Infoqendra, RCS Spektar nga Kriva Pallanka, Fondacioni shkencor Spiroski, Rrethi i Grave, Shoqata “Changemakers” dhe Kostadin Karev, Ambasada e parë e fëmijëve në botë “Megjashi”, Angelcats, Shoqata maqedonase e kooperativave bujqësore (SHMKB), Instituti për politikat evropiane (IPE), Instituti për demokraci “Societas Civilis” (IDSCS), Qendra për komunikim qytetar (QKQ), Platforma për barazi gjinore, Platforma maqedonase kundër varfërisë, NEXUS-koncepti qytetar, “Mobiliteti” nga Velezi, “Ajnshtajni”, Maqedoni 2025, Antiko dhe BCSDN për mbështetjen dhe aksesin në informacion gjatë përgatitjes së teksteve për këtë numër. **Foto arkiva:** MCMS, Civika mobilitas, OJQ Infoqendra, Fondacioni shkencor Spiroski, Rrethi i Grave, Shoqata “Changemakers”, Ambasada e parë e fëmijëve në botë “Megjashi”, Angelcats, Shoqata maqedonase e kooperativave bujqësore (SHMKB), Instituti për politikat evropiane (IPE), Instituti për demokraci “Societas Civilis” (IDSCS), Qendra për komunikim qytetar (QKQ), Platforma për barazi gjinore, Platforma maqedonase kundër varfërisë, NEXUS-koncepti qytetar, “Mobiliteti” nga Velezi, “Ajnshtajni”, Maqedoni 2025 dhe Antiko

TEMA
**ANGAZHIMI
QYTETAR**

Seri e takimeve informative “Njoftoju me inspektorin tënd”

Qytetarë dhe përfaqësues të organizatave qytetare u takuan me shërbimet lokale inspektuese nga Struga, Sveti Nikoleja, Kumanova, Velezi dhe Kriva Pallanka. Gjatë ditëve informative, inspektorët komunalë, të cilët janë kyç për respektimin e rendit dhe ligjeve nëpër komuna, në fillim të korrikut i hapën dyert për qytetarët.

Qytetarët patën mundësinë të bisedojnë me inspektorët komunalë, të njihen me kompetencat e tyre, të ndajnë problemet me të cilat ballafaqohen, si dhe të informohen se si mund të raportojnë një problem dhe të kërkojnë inspektim. Nga ana tjetër, inspektorët patën mundësinë t'i qartësojnë kompetencat e tyre, fazat e procedurave dhe komunikimin me qytetarët, si dhe t'u përgjigjen pyetjeve specifike nga fushat komunale dhe ndërtimore, mjedisi jetësor dhe fusha të tjera me interes publik.

Konkluzioni kryesor i këtyre takimeve është se qytetarët duhet të bashkëpunojnë me shërbimet lokale të inspektimit dhe të bëjnë përpjekje të përbashkëta për zgjidhjen e problemeve dhe sfidave në komunitetin lokal, në interes të shërbimeve më të mira dhe plotësimit të nevojave të të gjithëve.

Info ditët u mbajtën në disa komuna në kuadër të projektit “Shërbimet lokale inspektuese në interes të qytetarëve”, i cili zbatohet nga OJQ Infoqendra nga Shkupi me organizata partnere, Qendra e komunitete të Komunës së Strugës dhe Qendra rajonale për bashkëpunim “Spektri” nga Kriva Pallanka me përkrahje të programit Civica mobilitas.

Dhuro palcën kurrizore – dhuro jetë!

Fondacioni shkencor Spiroski (FSHS) organizoi katër aksione dhurimi ku pjesëmarrësit u inkurajuan të bëhen donatorë të mundshëm të palcës kurrizore dhe të jenë pjesë e Regjistrisë të donatorëve të palcës kurrizore (RDHP). Gjatë këtyre aksioneve, të punësuarit së bashku me vullnetarët e prezantuan mundësinë për inkuadrim në regjistrë, e shpjeguan funksionimin e tij dhe mundësinë e shpëtimit të jetës së dikujt.

Për promovimin e këtij misioni fisnik, Fondacioni organizoi aktivitete të pavarura ose iu bashkëngjiti eventeve të organizatave të tjera. Kështu, një nga aktivitetet dhuruese u organizua në plazhin “Orevçe” në Ohër, ndërsa një

tjetër ishte pjesë Krushevo trail çelinxh (Krushevo Trail Challenge) të organizuar nga Klubi orientues “Zlatovrv” nga Prilepi. Në këtë ngjarje ndërkombëtare sportive në natyrë, Fondacioni ishte mbështetës i garës së fëmijëve. Dy aksionet e tjera dhuruese u organizuan në “Ekipi A” të Qendrës për intervenim të hershëm dhe stimulim të fëmijëve dhe të rriturve në Shkup dhe gjatë Seminarit XXI për cilësi, kontroll, informatikë dhe mbrojtje në diagnostikimin laboratorik mjekësor të organizuar nga Asociacioni i laboratorëve të Maqedonisë në Ohër.

Fondacioni shkencor Spiroski përpaket të ndihmojë në kuptimin e transplantit të në vendin tonë si një trajtim

i disponueshëm për shpëtimin e jetës dhe të sigurojë një donator të përshtatshëm për numrin më të madh të mundshëm të pacientëve, kryesisht duke e vendosur, mirëmbajtur dhe zgjeruar regjistrin që përmban një numër të mjaftueshëm të donatorëve të tipit HLA. Regjistri i donatorëve të palcës kurrizore mundëson akses të barabartë, të drejtpërdrejtë dhe të shpejtë në bazën

e donatorëve të palcës kurrizore të të gjithë qytetarëve brenda dhe jashtë vendit, ku zgjidhet individualisht nevoja për transplantim të palcës kurrizore. Vëmendje e veçantë i kushtohet eliminimit të barrierave financiare që mund të ndeshen nga pacientët që kërkojnë transplantim të palcës kurrizore.

ENGAGE 2022 – Hapësirë për aktivistët

Folës dhe aktivistë vendas dhe të huaj ishin pjesë e “ENGAGE 2022” të sivjetmë në Kurshumli An, ku u prezantuan histori personale frymëzuese se si të alarmojnë për problemet mjedisore, si është të raportosh nga lufta, si mund ta ndryshojnë mediat narrativin publikun për problemet sociale dhe ekzistenciale, por edhe se si të rinjtë mund të ndërtojnë një start-up të suksesshëm nga hobi i tyre.

Ajo që i lidhi të gjithë folësit ishte nevoja për aktivizim, përgjegjësi apo angazhim në një nivel tjetër në komunitet. Ana Çoloviq Lesoska nga “Eko-svest”, njëherit fituese e çmimit prestigjioz “Goldman”, tha se kanë filluar si grup entuziastësh me idenë për të shkundur shoqërinë, për të folur për çështjet mjedisore. Me kalimin e kohës, tha ajo, e kuptuan se nuk mjafton vetëm të jesh në rrugë, por duhet bërë presion edhe brenda institucioneve, duke punuar në të njëjtën kohë për eko-edukimin që në moshë të re.

Ajo që i lidh folësit e ENGAGE 2022 është nevoja për aktivizim, përgjegjësi apo angazhim në një nivel tjetër në komunitet.

Gazetarja Kristina Atovska, raportuese nga lufta në Ukrainë, foli për nevojën që gazetarët të angazhohen në monitorimin dhe prezantimin e situatave reale nga terreni.

“Gazetari është korrigjuesi i qeverisë dhe zëri i popullit. Dhe askush nuk është më i rëndësishëm për ata njerëz që zgjohen me një tank në oborr. Unë isha e vetmja gazetare e jona që isha aty, gjë që thotë shumë dhe është një kritikë e madhe për të gjithë vendin”, tha ajo, duke shtuar se raportimi i saj nga fronti kërkonte gatishmëri psikofizike për gjithçka që e priste në terren.

Për rolin e mediave ka folur edhe Besa Luçi, themeluese e organizatës së pavarur mediatike “Kosova 2.0”. Pas pavarësisë së Kosovës, mungoi një diskutim i vërtetë publik. Kështu, në vitin 2010, ata e themeluan “Kosova 2.0”, pasi

një numër i madh historish nga qytetarë të marginalizuar apo të shqetësuar kishin arritur vazhdimisht tek ata. Ajo mendon se është e rëndësishme që të ketë hapësirë që të rinjtë apo të marginalizuarit të publikojnë problemet e tyre dhe më pas kjo të reflektohet si diskutim në shoqëri.

Nevoja për diskutime publike u iniciua edhe nga Marko Mihailoviq, drejtor i “Pride Society”, koordinator i Europride që u mbajt në Beograd. “Nikoqirë të Europride janë qytetet e mëdha evropiane. Ne donim të tërhiqim vëmendjen te Beogradi dhe Ballkani Perëndimor për të vënë në dukje problemet me të cilat përballlet komuniteti LGBTI+ këtu dhe të bënim thirrje për zgjidhje. Ajo që ndodhi në Beograd nuk ishte paradë, por tregoi se sa i madh është stigmatizimi në këto hapësira. Në këto 5-6 muaj kemi përjetuar gjuhën e urrejtjes, mungesën e veprimit nga ana e institucioneve, kemi përjetuar shumë dezinformata, shumë dehumanizim”, tha ai.

Nikolla Vellkovski, duke folur për ndikimin dhe mundësitë e teknologjisë, tregoi historinë e suksesit të kompanisë së tij “Howitzer”. Fillimet janë në vitin 2020 gjatë koronës, por kjo nuk i pengoi ata të kapërcejnë të gjitha pengesat dhe të vazhdojnë të jenë ambasadorë të rinisë dhe sipërmarrësisë.

Në organizim të Radio MOF dhe Forumit arsimor rinor, “ENGAGE 2022” i siguroi hapësirë korit të parë gjithëpërfshirës të “Kolektiv Veternica” dhe “Trisomia 21”, ndërsa aktivisti dhe drejtuesi i emisionit “Unë jam Cako” – e lexoi poezinë e tij. Gjithashtu, publiku i edicionit të sivjetshëm mund të merrnin pjesë në disa nga punëtoritë për dizajnin e veshjeve, krijimin e byzylykëve dhe artin përmes stikerëve.

Gratë flasin dhe ndryshojnë - Takimi vjetor i Rrethit të Gruas

Nga 13 deri më 15 korrik në Strugë u mbajt takimi vjetor i Rrethit të Gruas, një grup prej 80 qytetaresh dhe aktivistesh nga 50 fshatra, vendbanime dhe organizata të grave nga 11 komuna dhe nga Shkupi. Grupi i është përkushtuar zbulimit, përdorimit dhe shpërndarjes së zërit të grave nga komunitetet dhe ndikimit kolektiv mbi punën dhe vendimet e autoriteteve lokale.

Gjatë takimit vjetor, pjesëmarrësit u rrjetëzuan dhe shkëmbyen përvoja nga aplikimi i një qasjeje në terren për fuqizimin e grave. Ata i ndanë qasjet specifike në fuqizimin

dhe organizimin e zërave të grave dhe avokimin e politikave të ndërgjegjshme gjinore për autoritetet lokale. Gjithashtu, gjatë takimit u vendosën bazat e strategjisë për Rrethin e Gruas.

Ky rreth përfaqëson një platformë për ndërtimin e aktivizmit të grave lokale përmes socializimit, shkëmbimit të përvojave dhe edukimit për pjesëmarrje qytetare në formësimin e politikave për një cilësi më të mirë të jetës për të gjithë në komunitetet lokale.

Për herë të parë në Gjevgjeli seleksionohen mbeturinat e biodegradueshme

Falë Shoqatës “Changemakers”, komuna e Gjevgjelisë do të fillojë me seleksionimin e mbeturinave shtëpiake të biodegradueshme, të cilat do të përpunohen në pleh të cilësisë së lartë. Projekti për trajtimin e qëndrueshëm të ushqimit dhe mjedisit është promovuar më 15 shtator në tribunën e mbajtur në Tregun e qytetit në Gjevgjeli.

Aktiviteti i parë përfshinte vendosjen e një kontejneri të shënuar për grumbullimin e mbetjeve të biodegradueshme në tregun e qytetit, si dhe shpërndarjen e kovave falas për përzgjedhjen e mbetjeve organike. Në këtë mënyrë, kalohet drejt trajtimit të qëndrueshëm të mbetjeve, duke reduktuar sasinë e mbetjeve që krijojmë çdo ditë, si dhe duke krijuar humus përmes procesit të kompostimit.

Nga Shoqata një kohë të gjatë flitet se humusi cilësor importohet me çmim që tejkalon 10 denarë për litër dhe se opsion shumë më i qëndrueshëm është prodhimi i tij në vend, me mundësi të shitjes brenda dhe jashtë vendit. Për shkak të mungesës së përzgjedhjes në vend, është e vështirë të thuhet se cilat janë sasitë e mbetjeve organike, por për shembull në Evropën Lindore, midis 40% dhe 60% e mbetjeve komunale janë organike. Të dhëna të tilla rrisin potencialin për përpunim dhe për krijimin e humusit. Nga ana tjetër, mbetjet komunale të pa seleksionuara përfundojnë në deponi dhe përbëjnë rrezik si burim potencial infeksionesh, ndotjesh dhe zjarresh.

“Ne jemi krenarë për bashkëqytetarët tanë”, thonë nga Shoqata dhe shtojnë se kanë pritur që të jetë e vështirë të bashkëpunohet me banorët dhe shitësit e tregut, por janë befasuar nga interesimi i qytetarëve. “Për mënyrën e re të trajtimit të mbetjeve i kemi informuar individualisht shitësit e tregut të qytetit, si dhe banorët e rastësishëm në treg. Udhëzimet tona u pranuan, me pak përjashtime. Një rezultat i tillë na jep vullnet dhe besim edhe më të fortë për të realizuar ndryshimet në komunën tonë”, thotë Kostadin Karev nga “Changemakers”.

Projekti realizohet në bashkëpunim me NKVK “Komunalec” nga Gjevgjelia, dhe financohet nga Civica mobilitas.

Aksioni i “Megjashi” për mbështetje të familjeve që jetojnë në varfëri

Me rastin e fillimit të vitit të ri shkollor, Ambasada e parë e fëmijëve në botë Megjashi nisi pjesën e dytë të aksionit në mbështetje të familjeve që jetojnë në varfëri.

Aksioni i tyre filloi në platformën ECrowd.mk, ku u njoh dhe u përkrah nga një numër i madh i qytetarëve. Njëkohësisht janë siguruar 62.600 denarë për blerje të produkteve ushqimore dhe higjienike. Menjëherë pas përfundimit të aksionit për gjenerimin e mjeteve, përfaqësuesit e Komisionit të letrave me vlerë nga ku mbërritën në donacion me mjete shkollore, magjistari Kristian Shopov përmes dhurimit të një pakoje shtesë me produkte ushqimore dhe higjienike, si dhe të sapomartuarit Despina dhe Sinisha të cilët në dasmën e tyre, ata i inkurajuan mysafirët e tyre që në vend të luleve të dhurojnë mjete shkollore.

Aksionit humanitar i është bashkuar edhe kompania ELS Logistics Service, e cila ka dorëzuar pa pagesë 30 pakot e para për 10 familjet që jetojnë në Kratovë, Kumanovë, Gostivar, Prilep, Shtip, Berovë, Strugë, Manastir, Strumicë dhe Zletovë. Krahas kësaj, magjistari Kristian iu bashkua shpërndarjes së 12 pakove të mbetura në lagjet e Shkupit Lisiçe, Usje, Pintija, Aerodrom, Autokomandë, Fushë Topanë, Shuto Orizarë, Karposh dhe Hrom.

Nga “Megjashi” thonë se edhe pse aksioni i tyre i donacioneve përfundoi me sukses, mbështetja për këto familje të rrezikuara nuk duhet të ndalet. Përkundrazi, është e nevojshme të gjenden zgjidhje afatgjate për kushtet në të cilat gjenden.

Kotelet janë terapia më e mirë

Imagjinoni një kafene ku mund të shijoni shoqërinë e disa koteleve dhe të jeni pjesë e të ashtuquajturave. “kiti terapia”. Interesimi për këtë mundësi u testua nga shoqata “Angelcats” përmes një eksperimenti të vogël social. Pjesëmarrësit në eksperiment mbanin kufje për anulimin e zhurmës dhe për një periudhë të caktuar kohore patën mundësinë të shoqëroheshin dhe të përkëdhelin terapistët kryesorë - kotelet Endi dhe Bella.

Menjëherë pas kësaj eksperience, pjesëmarrësit shprehën efektet pozitive të terapisë me kotele. Sipas tyre, kotelet u kanë dhënë energji pozitive dhe ndihen shumë më të lumtur se kur kanë mbërritur. “Mendoj se Shkupi ka nevojë për një vend të tillë”, tha një nga pjesëmarrëset.

Sipas hulumtimeve të mëparshme, kontakti me kotele ofron shumë përfitime terapeutike për njerëzit, duke përfshirë: shëndet më të mirë të zemrës, ulje të stresit dhe dhimbjes, sistem më të fortë imunitar, reduktim të simptomave të ankthit dhe depresionit, ulje të ndjenjës së vetmisë, etj.

Kafenetë me kotele janë një mundësi e shkëlqyer për adhuruesit e koteleve që të shijojnë një mjedis të relaksuar dhe pa stres. Një përvojë e tillë mund të sjellë dobi të

madhe sidomos për ata që nuk kanë mundësi të mbajnë kotele në shtëpi, dhe nga ana tjetër, një mjedis i tillë lejon që kotelet të shpëtohen nga eutanazia dhe të gjejnë një shtëpi përmes kujdesit, socializimit dhe rikthimit në shtëpi.

Projekti “Përmes aktivizmit qytetar deri te zgjidhjet sistematike për macet e pastreha” është mbështetur nga programi Civica mobilitas.

U shënua 100 vjetori i Ditës ndërkombëtare të kooperativave

Në organizim të Asociacionit të kooperativave bujqësore maqedonase (AKBM), me mbështetjen e Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe programit Civica mobilitas, më 2 korrik në f. Mustafino, Sveti Nikollë, u shënua 100-vjetori jubilar i sivjetmë Dita ndërkombëtare e kooperativave me temën “Kooperativat ndërtojnë një botë më të mirë!”.

“Kooperativat janë modeli i vetëm i ndërmarrjeve me parime të pranueshme globalisht që mbështeten në një themel të vlerave të përbashkëta etike,” tha Suzana Dimitrievska, kryetare e AKBM. Ajo shtoi se përvoja ka treguar se si kooperativat janë treguar më rezistente ndaj krizave se mesatarja. “Ato e inkurajojnë pjesëmarrjen ekonomike, luftojnë degradimin mjedisor dhe ndryshimet klimatike, krijojnë vende pune të mira, kontribuojnë në sigurinë ushqimore, ruajnë kapitalin financiar në komunitetet lokale, ndërtojnë zinxhirë vlerash etike dhe, duke përmirësuar kushtet materiale dhe sigurinë e njerëzve, kontribuojnë në paqen pozitive”.

Përveç ceremonisë së hapjes, programi përfshinte një panel diskutimi ku u ndanë rekomandimet për tejkalimin e sfidave në kooperativa; ndërsa në pjesën ekspozuese 20 kooperativa bujqësore i prezantuan dhe promovuan prodhimin e tyre.

Qëllimi i festimit të Ditës ndërkombëtare është rritja e ndërgjegjësimin për kooperativat dhe promovimi i sukseseve dhe idealeve të lëvizjes së solidaritetit ndërkombëtar, efikasitetit ekonomik, barazisë dhe paqes botërore.

Anketa e tretë debutuese kombëtare – Qytetarët presin reforma zgjedhore

Instituti për politikë evropiane - Shkup (IPE) në bashkëpunim me Qendrën për demokraci deliberative nga Universiteti Stanford nga SHBA-ja i prezantoi rezultatet e Anketës së tretë debatuese kombëtare, të cilat më pas u diskutuan me deputetët dhe ekspertët.

Qytetarët i vlerësuan zgjedhjet e mëparshme dhe reformat zgjedhore me notë mesatare dhe rezultatet e anketës tregojnë se është e nevojshme përfshirja e publikut të gjerë në dialogun për reformat zgjedhore. Anketa e debatit kombëtar tregoi se qytetarët presin reforma zgjedhore, por ata mendojnë se ato nuk duhet të ndodhin menjëherë dhe menjëherë para zgjedhjeve.

Deputetët dhe ekspertët që punojnë për çështjet që kanë të bëjnë me zgjedhjet e përshëndetën procesin e anketimit dhe informimit të debatit përpara debatit. Ata e theksuan gjithashtu nevojën e rishikimit të edukimit qytetar, në mënyrë që qytetarët të jenë më të informuar për proceset. Në atë mënyrë, sipas tyre, do të rikthehet besimi i qytetarëve në zgjedhje dhe në sistemin zgjedhor.

Përveç edukimit, informimi më i madh për procesin zgjedhor duhet të iniciohet nga Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, i cili duhet dhe ka për obligim të bëjë më shumë sesa vetëm shpalljen e rezultateve zgjedhore.

Anketa e debatit është një formë unike e konsultimit politik që ndërthur teknikat e shqyrtimit të opinionit publik dhe diskutimit publik, për të paraqitur se si do të dukej opinioni publik për një temë të caktuar, nëse qytetarët do të kishin mundësi të njiheshin më shumë me temën. Anketa debutuese i tregon preferencat dhe opinionet e qytetarëve, para dhe pas një njohjeje të detajuar me temën.

93% e diskutimeve në Kuvend zhvillohen pa ose me argumente të dobëta

Në shkallën nga 1 deri në 10, nota për cilësinë e debatit në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut për gjysmën e parë të vitit 2022 është 5.5. Këtë e ka treguar vëzhgimi i Institutit për demokraci në periudhën janar – qershor 2022. Fokusi ishte në diskutimet lidhur me pikat e rendit të ditës parlamentare që përfshihen në fushën e sundimit të ligjit, të drejtave të njeriut dhe demokracisë.

Pavarësisht përmirësimit të lehtë krahasuar me periudhën korrik - dhjetor 2021 (5.4), diskutimi në Kuvend nuk merr notën minimale të kërkuar për t'u quajtur debat konstruktiv. Raporti për këtë periudhë tregon një nivel përgjithësisht të ulët të cilësisë së debatit dhe e konfirmon përfundimin se ka vend për përmirësim të dukshëm.

Në përgjithësi, vërehet një përqendrim i nivelit të argumentimit nga të gjithë pjesëmarrësit në diskutimin në Kuvend. Në 51% të diskutimeve të analizuara, folësit nuk kanë pasur argumente, ndërsa në 42% të diskutimeve

të analizuara kanë pasur argumente të dobëta, pra folësit kanë ofruar një shpjegim të qëndrimeve të tyre që nuk mjafton për t'u konsideruar si argument i plotë. Faktet, p.sh. dëshmitë e cituara nga hulumtime, përvoja, dokumente dhe burime të tjera relevante, janë përdorur vetëm në 3% të diskutimeve.

Në këtë periudhë raportuese, deputetët në fjalimet e tyre më shumë iu referuan personalitetit të bashkëbiseduesit nga një opsion tjetër politik, sesa shqyrtimit substancial të argumenteve të tyre. Mirëpo, fjalimet në të cilat deputetët nuk i referohen argumenteve të deputetëve të opsionit tjetër (76%), as personalitetit të tyre (65%), mbizotërojnë dukshëm, që do të thotë se deputetët nuk angazhohen sa duhet në një shkëmbim thelbësor të pikëpamjeve.

Mes dhjetë deputetëve më aktivë, tre janë gra. Pjesëmarrja e grave në diskutimin total është 42% dhe mbetet relativisht në të njëjtin nivel me periudhën korrik - dhjetor 2021, e cila

përfaqëson pjesëmarrjen më të lartë krahasuar me të gjitha periudhat e mëparshme të vëzhgimit. Deputetët Gordana Siljanovska Davkova dhe Bojan Stojanoski ishin ata që folën më së shumti dhe qëndruan më gjatë në foltoren e deputetit.

Raporti e konfirmon gjithashtu vëmendjen e ulët të vazhdueshme të deputetëve ndaj të drejtave të grupeve të marginalizuara, përveç rasteve kur diskutohet në mënyrë specifike një ligj apo pikë në rendin e ditës që lidhet me të drejtat e tyre.

Kultura e debatit të deputetëve në Kuvendin tonë, e mbështetur me argumente të qarta dhe të qëndrueshme që mbështesin drejtpërdrejt qëndrimin e mbrojtur, është në nivel relativisht të ulët. Kjo është arsyeja pse ky raport përfshin disa rekomandime, si dhe mjete në dispozicion të deputetëve për të arritur një nivel më të lartë të cilësisë së debatit.

Është rritur vlera e kontratave të lidhura pa procedurë transparente

Qendra për komunikim civil (QKC) e publikoi Raportin e monitorimit të rregullt të prokurimeve publike të kryera në periudhën korrik-dhjetor 2021, ku përfshihen edhe gjetjet nga anketa e kompanive për përvojën e tyre në pjesëmarrje në procedurat e prokurimit publik, analiza e procedurat pranë Komisionit shtetëror për ankesat e prokurimit publik për vitin 2021 dhe një anketë e autoriteteve kontraktore mbi kapacitetet e tyre të personelit për prokurimin publik.

Sipas gjetjeve të monitorimit të prokurimeve publike është rritur vlera e kontratave të lidhura me negociim pa publikimin e shpalljes. Vlera e përgjithshme e këtyre kontratave në vitin 2021

është 46 milionë euro, që është 16 milionë euro më shumë se në vitin 2020. Rreth 80% e vlerës së kontratave të lidhura pa publikim të shpalljeve i takon SHA Elektranat, Ministrisë së Brendshme dhe Ministrisë së Arsimit dhe Shkencës. Gjithashtu, duke qenë se janë dorëzuar vetëm një e treta e njoftimeve për kontratat e realizuara, mund të konstatohet se institucionet nuk e respektojnë detyrimin ligjor për shpalljen e tyre publike.

Në anketën e kompanive të realizuar në vitin 2022, kanë marrë pjesë 284 kompani të cilat e vlerësojnë procesin e prokurimit publik në vend me notë mesatare prej 2.8 (në shkallën nga 1 deri në 5), që është e njëjtë me vitin e kaluar. Shumica e të anketuarve besojnë se ka marrëveshje të fshehtë në tenderë dhe korrupsion, por vetëm 6% kanë deklaruar se gjithmonë ose shpesh paraqesin ankesa në Komisionin shtetëror për ankesa të prokurimit publik.

Sa i përket burimeve njerëzore për prokurimin publik në ministri dhe komuna, gjetjet tregojnë se prokurimet në

ministritë realizohen nga një deri në 24 punëtorë, ndërsa në komuna nga një deri në shtatë punëtorë. Disa nga institucionet përdorin edhe asistencën e ekspertëve të jashtëm, pa u kujdesur për të parandaluar konfliktin e mundshëm të interesave.

Sipas Bazës së të dhënave të prokurimeve publike në komuna në vitin 2021, Qyteti i Shkupit dhe 80 komuna kanë shpenzuar 51 milionë euro më shumë se në vitin 2020. Kërcimet më të mëdha të vlerës së prokurimit publik në krahasim me vitin paraprak janë vërejtur në Qytetin e Shkupit nga 15 milionë euro, në Komunën Qendër nga 5,5 milionë euro dhe në Komunën e Gazi Babës nga rreth 5 milionë euro. Rëniët më

të mëdha për nga vlera janë vërejtur në komunën Çučer Sandevë për rreth 630 mijë euro, Karposh 483 mijë euro dhe Aerodrom 475 mijë euro.

Qyteti i Shkupit dhe 80 komuna kanë shpenzuar 51 milionë euro më shumë në vitin 2021 në krahasim me vitin 2020.

Listën e 10 kompanive të para me vlerën më të lartë të tenderëve nëpër komuna në vitin 2021 e kryeson kompania ndërtimore Zhikol DOOEL eksport import nga Strumica me 21 kontrata të lidhura me vlerë të përgjithshme prej 22 milionë euro.

Programi vjetor i Qendrës për komunikim qytetar mbështetet nga Civica mobilitas.

E drejta për shëndet do të thotë edhe qasje në abortin ligjor

“Një shoqëri e drejtë gjinore në të cilën aborti do të jetë i sigurt, i ligjshëm dhe i aksesueshëm për të gjitha gratë, pa stigma dhe diskriminim” - kjo është kërkesa që mijëra mbështetës të lirisë riprodhuese u dërguan qeverive të tyre në mbarë botën më 28 shtator - Dita ndërkombëtare e abortit të sigurt. Me atë rast, Platforma për barazi gjinore thekson se qasja në shërbimet e shëndetit riprodhues duhet të garantohet, edhe në kohë krize.

Edhe pse ligji ekzistues për ndërprerjen e shtatzënisë në Maqedoninë e Veriut është më liberal se ai i mëparshmi, ai ende nuk parasheh mbulimin e shpenzimeve nëse ky shërbim shëndetësor kërkohej për arsye sociale ose materiale. Duke e trajtuar abortin si shërbim shëndetësor thelbësor vetëm kur ka arsye mjekësore, Fondi për sigurime shëndetësor dhe institucionet e tjera kompetente i vendosin në një situatë të pashpresë gratë që nuk duan të vazhdojnë shtatzëninë dhe që janë në rrezik social ose që jetojnë në varfëri.

Në më pak se një vit çmimet e abortit në spitalet private në Maqedoni janë dyfishuar dhe tani ky shërbim kushton 350-400 euro. Gjithashtu, aborti mjekësor (aborti

medikamentoz), i cili është opsion më i sigurt dhe më i lirë se metoda kirurgjikale, është i disponueshëm vetëm në Klinikën Universitare për Gjinekologji dhe Obstetrikë në Shkup, por jo vazhdimisht për shkak të ndërprerjes së shpërndarjes së barnave të nevojshme. Gratë nga qytetet e tjera, nga ana tjetër, nuk e kanë këtë alternativë jo vetëm për shkak të barnave të padisponueshme, por edhe për shkak të stafit të trajnuar të pamjaftueshëm në spitalet shtetërore lokale.

Prandaj, Platforma për barazi gjinore u bëri thirrje institucioneve kompetente në vend që të njohin nevojën e grave të varfra dhe të marginalizuara për abort dhe të ofrojnë çmime të përballueshme financiarisht për këtë shërbim shëndetësor thelbësor, veçanërisht në kohë krize. Përndryshe, shteti drejtpërdrejt (do) t'i shtyjë gratë në varfëri dhe pasiguri sociale akoma më të madhe dhe nuk përjashtohet që t'i detyrojë ato të kërkojnë alternativa më të lira të paligjshme për abortin, gjë që do të rrezikonte drejtpërdrejt shëndetin e tyre dhe mirëqenien e të afërmeve të tyre.

Familjet e varfra të lëna jashtë masave për uljen e ndotjes

Grupi më i varfër i njerëzve me të ardhura mujore deri në 25.000 denarë në familje janë lënë jashtë masave për uljen e ndotjes, ndërsa personat më të pasur me të ardhura mujore mbi 40.000 denarë janë ndotësit më të mëdhenj sepse këtë e bëjnë me dëshirë, jo për shkak të pamundësisë. Kjo është një nga gjetjet e “Platformës maqedonase kundër varfërisë” në hulumtimin e tyre “Trajtimi i ndotjes

së ajrit duke minimizuar varfërinë energjetike dhe duke promovuar sjellje pro-mjedisore”.

Në hulumtim janë klasifikuar tre profile socio-ekologjike, njëri prej tyre është me të ardhura mujore deri në 20 mijë denarë në familje, i dyti është ndërmjet 25 dhe 40 mijë denarë në familje dhe i treti me të ardhura prej mbi 40 mijë denarë.

Gjithashtu, profili i parë dhe më i varfër përbëhet nga tre nëngrupe të ndryshme: ata që nuk kanë asnjë burim energjie dhe ngrohje me goma, shishe etj., personat që kanë shumë borxhe dhe nuk mund të përdorin vazhdimisht energji, dhe gjithashtu kalojnë në ngrohje duke djegur objekte; si dhe një grup i tretë që kanë të ardhura të ulëta dhe janë të lidhur me sistemin e ngrohjes, por nuk kanë alternativë nëse nuk u mjafton. Këto profile përballen me mungesë zgjedhjeje dhe mundësinë që kanë në dispozicion dhe nuk janë në gjendje të përfitojnë nga masat për uljen e ndotjes. Për ta është më e rëndësishmja që së pari të forcohen socio-ekonomikisht dhe të fitojnë kushtet elementare të jetesës.

Shkupit i mungojnë investimet dhe intervenimet shtetërore dhe lokale, për sistemet e ngrohjes, sistemet e energjisë së gjelbër dhe mundësitë për akses për të gjithë qytetarët

Grupi i dytë me të ardhura mujore familjare nga 25.000 deri në 40.000 denarë nuk është shumë i kursyer apo i vetëdijshëm për mjedisin, por megjithatë janë të kujdesshëm sepse nuk kanë burime të mjaftueshme për të mbuluar të gjitha kërkesat dhe nevojat. Për ta, subvencionet për eficiencën energjetike të shtëpive kanë rëndësi të madhe.

Profili i tretë me të ardhura familjare mbi 40.000 denarë janë personat që kanë, munden dhe shpenzojnë para dhe energji. Ata janë ndotësit më të mëdhenj sepse kanë zgjedhjen më të madhe për të zgjedhur. Ndër to, është më e rëndësishme të ndikohet në ndryshimin e ndërgjegjësimit në drejtim të përmirësimit të zakoneve përmes fushatave publike apo veprimeve që do të nënkuptonin lehtësimin e procedurës së aksesit.

Si rezultat i hulumtimit, nga Platforma maqedonase kundër varfërisë thonë se ajo që në përgjithësi mungon është zhvillimi i balancuar i qytetit, infrastrukturë më e mirë, punë më e madhe ndërsektoriale dhe investime dhe ndërhyrje shtetërore dhe lokale, para së gjithash në sistemet e ngrohjes, sistemet e energjisë së gjelbër dhe akses ndaj kushteve të barabarta, cilësore dhe dinjitoze të jetesës për të gjithë qytetarët në mënyrë të barabartë dhe në solidaritet.

Hulumtimi është realizuar nga ana e MPPS në kuadër të projektit “Trajtimi me ndotjen e ajrit në qytetin e Shkupit”, i financuar nga Suedia, i implementuar nga Programi për zhvillim i Kombeve të Bashkuara në partneritet me Ministrinë e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe Qytetin e Shkupit.

Çfarë i motivon dhunuesit në fusha sportive?

Urrejtja ndaj klubit kundërshtar është shkaku më i zakonshëm i dhunës në terrenet sportive. Këto janë të dhënat që dolën nga hulumtimi i NEXUS – Civic Concept, me titull “Identifikimi i faktorëve që ndikojnë në dhunën në terrenet sportive”.

Pyetja e arsyeve pse ndodh dhuna në ndeshjet sportive tregon se tifozët nuk sillen në mënyrë racionale, por janë të shtyrë në radhë të parë nga emocionet negative.

Gjegjësisht, numri më i madh i të anketuarve, pra 41.7%, janë përgjigjur se dhuna ka qenë e motivuar nga urrejtja ndaj klubit kundërshtar. Një numër i konsiderueshëm i të anketuarve (19.8%) janë përgjigjur se dhuna ndodh për shkak të përkatësisë etnike dhe fetare të tifozëve/klubit me të cilin ata konkurrojnë. Gjithsej 7.5% e të anketuarve janë përgjigjur se dhuna ndodh për shkak të ndikimit politik, ndërsa vetëm 5.7% e të anketuarve janë përgjigjur se dhuna ndodh për përfitime financiare.

Një numër i madh i të anketuarve janë përgjigjur se ka arsye të tjera, të cilat nuk janë identifikuar në pyetësor, të cilat shkaktojnë sjellje të dhunshme te fansat. Ai tregon nevojën për kërkime të thelluara, shtesë mbi motivet pas sjelljes së dhunshme.

Rezultatet, siç thuhet në Raport, e tregojnë nevojën për ndryshimin e modelit të kulturës së tifozëve në vend, politikat që duhet të zbatohen dhe institucionet për zbatimin e tyre.

Duke marrë parasysh rezultatet e hulumtimit, duhet menduar për tifozët, brohoritjet dhe grupet e tifozëve që duhet të modelohen dhe promovohen dhe ato që duhet të marginalizohen. Një shembull i mirë i kësaj është transformimi i tifozëve në ndeshjet e futbollit në Angli. Tifozët duhet të mbështesin ekipin e tyre, duhet të ketë

një shkallë rivaliteti me klubet e tjera, por nuk duhet të kthehet në urrejtje. Sporti, e sidomos futbollit, nuk duhet të jetë rob i një grupi të vogël huliganësh, të cilët janë të lidhur mirë me njëri-tjetrin dhe shpeshherë me klubin që përkrahin, por duhet hapur për qytetarin e zakonshëm. Në këtë mënyrë, sporti do të ketë një audiencë më të madhe, më shumë vëmendje në media, më shumë financa dhe më shumë zhvillim.

Tejkalimi i sjelljes së dhunshme në ndeshjet sportive, shtohet në Raport, si dhe shmangia e sjelljes së dhunshme në tribuna është parakushti i parë për komercializimin dhe zhvillimin e sportit në tërësi, dhe veçanërisht të futbollit si sporti më popullor në botë, por edhe në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Doracak për krijimin e materialeve didaktike në kushte shtëpiake

Më 20 shtator, Shoqata e personave me aftësi të kufizuara fizike Mobiliteti e promovoi doracakun “Bëje vetë për fëmijën tënd”. Fjala është për një publikim ku prezantohen ushtrime dhe aktivitete praktike për prodhimin e mjeteve ndihmëse didaktike nga materialet e mbeturinave që mund të gjenden në shtëpi.

Duke i ndjekur udhëzimet, prindërit mund të mësojnë se si me pak para dhe mbeturina nga amvisëritë (shishe plastike, tapa, rrotulla letre higjienike, kashta, ambalazhe vezësh, etj.) mund të fitohen lodra praktike didaktike që mund të përdoren për një kohë të gjatë. Materialet didaktike janë të destinuara për zhvillimin dhe stimulimin e perceptimit vizual dhe dëgjimor, koordinimin sy-dorë, zhvillimin e aftësive motorike të ashpra dhe të buta, para ushtrimeve të leximit dhe shkrimit, përvetësimit e numrit dhe sasisë, zotërimin e marrëdhënieve hapësinore, formave, ngjyrave, klasifikimi sipas karakteristikave të jashtme, aftësive për vetë ndihmë dhe shprehive kulturo-higjienike dhe të tjera.

Autorë të Doracakut janë edukatorët dhe rehabilitatorët Zaga Kolodezni, Marija Davçevska dhe Zhivka Panova Sazdova.

Ky aktivitet ka një ndikim të drejtpërdrejtë në zgjidhjen e problemit të disponueshmërisë së vështirë të materialeve didaktike për punën me fëmijët me aftësi të kufizuara. Në këtë mënyrë, vetë prindërit do të mund të krijojnë materiale vizuale, të cilat do të mundësojnë përparimin e vazhdueshëm të fëmijës së tyre.

Projekti u zbatua në një periudhë prej tetë muajsh me mbështetje financiare nga programi Civica mobilitas.

Trajnim falas për disleksi për kuadrin mësimor

Shoqata e disleksisë Ajnshtajn dhe kryetari i Komunës së Velesit, Marko Kolev, nënshkruan një memorandum bashkëpunimi të Erasmus + projektit për kurset mësimore online të disleksisë (Dyslexia online teaching courses – DysCourse).

Përmes këtij bashkëpunimi, për herë të parë në vendin tonë, të gjitha shkollat fillore dhe të mesme, si dhe të gjitha institucionet parashkollore nga Komuna e Velesit, do të pajisen me trajnime online falas për disleksinë. Trajnimi do të zbatohet përmes platformës së re inovative të ueb-it dhe aplikacionit celular për e-learning të krijuar në kuadër të projektit #DysCourse, i cili zbatohet nga Shoqata e disleksisë Ajnshtajn në bashkëpunim me organizatat partnere Centro Studi Villa Montesca, Galileo Progetti Nonprofit Kft. dhe Latvias Disleksijas biedriba.

Trajnimi interaktiv online do të jetë i disponueshëm për të gjithë qytetarët e interesuar nga mesi i tetorit dhe do të përfshijë katër module mësimore, përmes të cilave përdoruesit do të mund të përmirësojnë njohuritë e tyre

për disleksinë, por edhe të fitojnë aftësi dhe teknika të reja se si të punojnë dhe si të ndihmojnë të gjithë nxënësit që përballen me disleksinë.

Disleksia është një gjendje me të cilën përballen 10 deri në 15% e nxënësve dhe ndërgjegjësimi i kuadrit mësimdhënës dhe profesorëve për të është fatkeqësisht ende në një nivel shumë të ulët.

Disleksia është një gjendje me të cilën përballen 10 deri në 15% e studentëve dhe ndërgjegjësimi i mësimdhënies dhe profesorëve për të është fatkeqësisht ende në një nivel shumë të ulët. Arsyeja në radhë të parë është mungesa e një strategjie kombëtare për situatat që shkaktojnë vështirësi në mësim dhe mos angazhimi i institucioneve kompetente për këtë çështje.

Ndaj, përmes projektit “Kurset e mësimdhënies online të disleksisë – DysCourse”, do të përfshihen një numër më i madh mësimdhënësish dhe qytetarësh të cilët do të marrin trajnim falas për disleksinë, duke kontribuar kështu në krijimin e një sistemi arsimor gjithëpërfshirës për nxënësit me disleksi dhe vështirësi specifike në të nxënë.

Ndaj, përmes projektit “Dyslexia Online Teaching Courses – DysCourse”, do të përfshihen një numër më i madh mësuesish dhe qytetarësh të cilët do të marrin trajnim falas për disleksinë, duke kontribuar kështu në krijimin e një sistemi arsimor gjithëpërfshirës për nxënësit me disleksi dhe vështirësi specifike në nxënë.

Projekti “Dyslexia Online Teaching Courses – DysCourse” financohet nga Agjencia Kombëtare e Programeve Arsimore Evropiane dhe mobilitet nëpërmjet programit #ErasmusPlus.

Kamp veror për programim

Maqedonia 2025 ka ndarë 12 bursa të plota ose të pjesshme për pjesëmarrjen e të rinjve (10-15 vjeç) në Kampin veror për programim, të cilët kryesisht vijnë nga familje të cenueshme socio-ekonomike, si dhe nga diaspora.

Kampi veror për programim u mbajt nga 7 deri më 13 gusht i organizuar nga Qendra Arsimore IV në partneritet me Maqedoninë 2025. Ai ofroi një aventurë verore njëjavore për secilin pjesëmarrës, me fokus primar në mësimin, zhvillimin personal, përvojën unike, shumë të qeshura dhe argëtim. Trajnimi ishte një kombinim i orëve teorike dhe praktike në ueb-dizajn dhe ligjëratat u drejtuan nga ekspertë me përvojë në fushën e programimit. Duke bërë këtë, pjesëmarrësit morën njohuri për Objektivat e

zhvillimit të qëndrueshëm për të zbatuar atë që mësuhan në krijimin e një të ardhmeje më të mirë dhe më të bukur për të gjithë.

Përveç mësimin, fëmijët ishin pjesë edhe e aktiviteteve të tjera si organizime për nxitjen e socializimit dhe njohjes me pjesëmarrësit, shëtitjet nëpër Mavrovë, aktivitete të lira, aktivitete intelektuale-interaktive dhe lojëra.

**!IWEC KIDS SUMMER CAMP
FOR WEB DESIGN
Mavrovo 2022**

MACEDONIA
2025
Empowering Youth & Strengthening Futures

!IW EDUCATION
CENTER

Perspektiva gjinore në politikat për mbrojtjen e konsumatorëve

Iniciativa qytetare “Antiko” gjatë verës vazhdoi me organizimin e punëtorive për përfshirjen e perspektivës gjinore në politikat dhe praktikën lokale të konsumatorëve, kësaj radhe në Shkup dhe Tetovë.

Në të dyja ngjarjet ishin të pranishëm përfaqësues të strukturave drejtuese nga sektorët përkatës të komunave, administrata lokale, ndërmarrjet publike, anëtarë të komisioneve për mundësi të barabarta, shoqëria civile, sektori i biznesit etj.

Në punëtorinë e mbajtur në Shkup mori pjesë edhe kryetarja Arsovska, e cila theksoi mbështetjen dhe kontributin e Qytetit të Shkupit në sferën e krijimit dhe zbatimit të politikave dhe praktikave të ndjeshme ndaj konsumatorit. Ajo vuri në dukje rëndësinë e madhe të partneritetit ndërmjet autoriteteve lokale, shoqërisë

civile dhe bizneseve lokale në avancimin e dialogut për mbrojtjen e këtyre të drejtave të konsumatorëve.

Pjesëmarrësit në këto trajnime patën një qasje realiste dhe gjithëpërfshirëse në analizimin e problemeve dhe sfidave me të cilat ballafaqohen qytetarët në të dy komunat. Nëpërmjet prezantimeve, ushtrimeve në grup dhe rasteve studimore, pjesëmarrësit gjetën mundësi për zgjidhjen e problemeve të caktuara, duke pasur parasysh aspektin gjinor. Ata diskutuan për nevojat strategjike dhe praktike të banorëve dhe në bazë të tyre përcaktuan prioritetet për hapat e ardhshëm.

Projekti mbështetet nga Bashkimi Evropian, ndërsa zbatohet nga Zenit, Antiko, Organizata e konsumatorëve të Maqedonisë dhe Oda ekonomike e biznesit të vogël.

MJEDISI MUNDËSUES

Ministria e sistemit politik dhe marrëdhënie me komunitetet e shpalli mjetet për organizatat qytetare

Në fund të shtatorit, Qeveria e shpalli Vendimin për kriteret dhe mënyrën e ndarjes dhe përdorimit të mjeteve për financimin e aktiviteteve programore të shoqatave dhe fondacioneve nga buxheti i RMV-së të siguruar në kuadër të Ministrisë së Sistemit Politik dhe Marrëdhënieve me Komunitetet (MSPMK).

Edhe pse Këshilli për bashkëpunim ndërmjet Qeverisë dhe shoqërisë civile tashmë në mars të këtij viti e përshëndeti vendimin e Qeverisë për ndarjen e mjeteve për financimin e organizatave qytetare në këtë Ministri dhe inkurajoi institucionet tjera që ta ndjekin këtë shembull, megjithatë kërkesa kryesore e këtij organi të përbashkët të Qeverisë dhe

organizatave qytetare ishte të bëhet rebalanci i buxhetit që të sigurohen mjete për realizimin e Propozim-programit për financimin e aktiviteteve programore të shoqatave dhe fondacioneve të Sekretariatit të përgjithshëm të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut për vitin 2022.

Një nga argumentet është se me dërgimin e mjeteve përmes MSPMK ngushtohen prioritetet dhe synimet që parashikojnë financimin e OQ dhe aktiviteteve të tyre. Këshilli gjithashtu vuri në dukje se vendimi për të mos alokuar fonde për OQ përmes Sekretariatit të Përgjithshëm bie ndesh me qëllimet e përmirësimit të mjedisit

mundësues për punën e shoqërisë civile dhe reformën e sistemit të financimit shtetëror të organizatave qytetare të vendosura në Programin e punës të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut për periudhën 2022-2024, si dhe në kundërshtim me Strategjinë për bashkëpunim dhe zhvillim të shoqërisë civile 2022-2024”, thonë nga Këshilli.

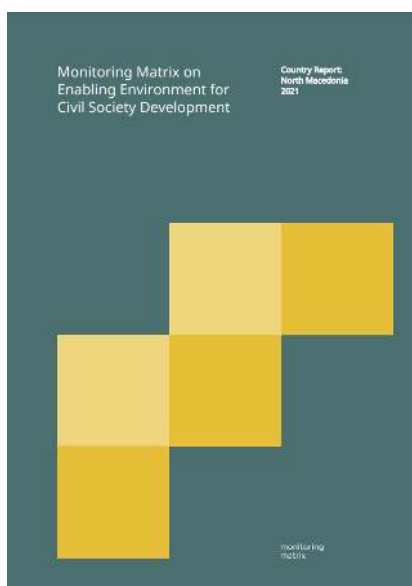
Fatkeqësisht, edhe pas gjashtë muajsh nga reagimet e Këshillit, Qeveria nuk e dëgjoi këtë kërkesë. Tani, e gjithë shpresa e OQ është kthyer në Grupin e punës për financimin shtetëror ku OQ kanë përfaqësuesit e tyre.

Sa ka qenë mjedisi mundësues për shoqërinë civile në vitin 2021

Qendra Maqedonase për Bashkëpunim Ndërkombëtar (MCMS) dhe Rjeti ballkanik për zhvillimin e shoqërisë civile (BCSDN) e kanë publikuar Raportin për mjedisin mundësues për zhvillimin e shoqërisë civile për vitin 2021.

Në Raport thuhet se liria e asociimit është e garantuar për të gjithë me ligj dhe zbatohet në praktikë pa kufizime. Disa pengesa për organizatat qytetare (OQ) u shfaqën me detyrimin për të regjistruar pronarin e ligjshëm. Kjo ka rezultuar nga amendamentet e Ligjit për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit. Një nga pikat e dhimbshme të OQ, financimi shtetëror po reformohet shumë ngadalë. Ministria e Punës dhe Politikës Sociale dhe Agjencia për Rini dhe Sport kanë buxhetet më të mëdha për OQ të dedikuara për mbrojtjen sociale, sportin dhe rininë. Financimi shtetëror është një burim pothuajse i panjohur i të ardhurave për OQ dhe është i disponueshëm për një numër të kufizuar organizatash. Mungesa e fondeve është një sfidë serioze për OQ.

Gjatë vitit të kaluar, përfundoi mandati i përbërjes së parë të Këshillit për bashkëpunim dhe në një proces të hapur dhe transparent u zgjodh përbërja e re e këtij organi. Strategjia e re për zhvillimin dhe bashkëpunimin e shoqërisë civile është miratuar në fund të vitit dhe do të zbatohet

në periudhën 2022-2024. Sa i përket përfshirjes së OQ në proceset e miratimit të ligjeve, të dhënat nga Regjistri kombëtar elektronik i rregulloreve (ENER) dhe nga seancat e Kuvendit tregojnë se 117 ligje janë përgatitur nga Qeveria dhe janë shqyrtuar në Kuvend. Nga këto, 41% janë publikuar në ENER për konsultim publik, që është një përmirësim në krahasim me vitin 2020 kur ajo përqindje ishte 34%. Fatkeqësisht, qytetarët dhe OQ nuk e shfrytëzojnë mundësinë për të paraqitur iniciativat e tyre përmes ENER. Përveç kësaj, disa institucione shtetërore ftojnë dhe përfshijnë OQ dhe publikun në komentimin e ligjeve dhe politikave në fazat e hershme të përgatitjes. Edhe pse 44% e OQ pajtohen se janë të përfshira

në përgatitjen e politikave që nga fillimi, megjithatë, numri i propozimeve të OQ që janë shqyrtuar dhe miratuar plotësisht është i vogël.

Ky është Raporti i nëntë për mjedisin mundësues për zhvillimin e shoqërisë civile. Numri i organizatave qytetare të regjistruara në vend në fund të vitit 2021 është 11.134, ndërsa vetëm në vitin 2021 janë regjistruar 467 organizata. Financimi shtetëror ishte rreth 5 milionë euro (308.532.488 denarë), dhe sektori ka 1665 të punësuar.

Zhvillim i rëndësishëm i llogaridhënies së OQ në Ballkanin Perëndimor: Rëndësia dhe vlerat e Standardit global njihen në Udhëzimet e reja të BE-së

Udhëzimet e reja të BE-së (EU Guidelines) për mbështetjen e shoqërisë civile në rajonin e zgjerimit 2021-2027 të Drejtorisë së Përgjithshme për Fqinjësinë dhe Zgjerimin (DG Near) janë dokumente jetike për promovimin e mjedisit mundësues dhe mbështetjen e kapaciteteve dhe rolit të organizatave të shoqërisë civile në zhvillimin e Ballkanit Perëndimor dhe Turqisë dhe në procesin e zgjerimit të BE-së. Për vendet e zgjerimit, Udhëzimet ofrojnë një udhërrëfyes të qartë dhe koherent të objektivave dhe treguesve që tregojnë se ku janë vendet dhe ku duhet të përmirësohen për të përmbushur kriteret politike për anëtarësimin në BE. Lidhur me Udhëzimet si një dokument kyç që ofron një mjedis m u n d ë s u e s , BCSDN mori pjesë në konsultimin e dokumentit të ri dhe iu përgjigj nevojës për të formalizuar dhe forcuar peshën e tyre politike, duke i përfshirë ato në kornizat ekzistuese të politikave të BE-së.

Udhëzimet e rishikuara, të publikuara në maj 2022, kanë rrënjë të forta në standardet ndërkombëtare, ligjin ndërkombëtar dhe standardet evropiane. Ato synojnë të sigurojnë një perspektivë të përbashkët në lidhje me rezultatet e pritura të mbështetjes së BE-së për shoqërinë civile, e cila i referohet mjedisit mundësues, bashkëpunimit ndërmjet shoqërisë civile dhe autoriteteve publike, dhe performancës dhe standardeve që organizatat qytetare duhet të përmbushin. Udhëzimet e reja të BE-së përfshijnë gjithashtu konceptin e vetë-rregullimit dhe qëndrueshmërisë së organizatave qytetare, i cili është pjesë e përpjekjeve të BE-së në ndërtimin e kapaciteteve dhe mbështetjen për llogaridhënien e organizatave qytetare në Ballkanin Perëndimor dhe Turqi. Në thelb, në këtë fushë, Udhëzimet marrin frymëzim kryesisht nga Standardi global për llogaridhënien e organizatave qytetare (Global

Standard for CSO Accountability) të zhvilluar nga shoqëria civile në nivel global. BCSDN ka qenë pjesë e Standardit global që nga viti 2017, si një nga tetë partnerët themelues. Standardi global është një standard referencë që organizatat qytetare mund të miratojnë dhe zbatojnë për të forcuar praktikën e tyre të llogaridhënies. Duke përdorur dymbëdhjetë angazhimet për llogaridhënien, ai kërkon të kapë një kuptim të përbashkët të llogaridhënies nga organizatat e shoqërisë civile në mënyrë botërore. Në Udhëzues, shumica e dymbëdhjetë angazhimeve për llogaridhënien lidhen drejtpërdrejt me treguesit e Udhëzimeve për secilin nga qëllimet specifike që kanë të bëjnë me forcimin e kapaciteteve dhe qëndrueshmërisë së organizatave të shoqërisë civile.

Duke iu referuar njohjes së Standardit global, BE-ja e njeh nevojën për organizatat të shoqërisë civile të afta, transparente dhe të përgjegjshme, aktivitetet e të cilave do të kontribuojnë në zhvillimin e përgjithshëm të shoqërisë

civile në rajon. Kjo njohje manifeston angazhimin tonë për promovimin e përfshirjes së angazhimeve të llogaridhënies së Standardit global në programet dhe dokumentet thelbësore ndërkombëtare që lidhen me aktivitetet efektive të shoqërisë civile dhe një hapësirë të zgjeruar qytetare në nivel global.

Përfshirja e Standardit global në Udhëzime është një tregues i mëtejshëm i rëndësisë dhe vlerës së Standardit global duke pasur parasysh se ai tashmë është referuar nga Partneriteti i hapur i Qeverisë 2021 në thirrjet e tyre ndërkombëtare për veprim në mbështetje të hapësirës qytetare dhe shoqërisë civile, si dhe në OECD DAC.

LAJM
CIVIKA
MOBILITAS

Mbi 110 shoqata dhe ndërmarrje sociale u bashkuan për një shoqëri më të fuqishme

“Ky Festival e feston shoqërinë civile dhe kontributin e saj për shoqërinë dhe qytetarët”, tha ambasadorja e Zvicrës në vend, ES Veronik Ullman, në hapjen zyrtare të Ditës së organizatave qytetare dhe ndërmarrjeve sociale, i cili u mbajt më 24 shtator 2022, para Shtëpisë së ARM-së, prapa shtëpisë përkujtimore “Nënë Tereza” në Shkup. “Një shoqëri civile e fuqishme, e larmishme dhe dinamike është një dimension i rëndësishëm për një demokraci funksionale”, shtoi ajo. Për ambasadoren Hullman, sfida mbeten dhe vlerat thelbësore janë nën presion. “Polarizimi mes qytetarëve, rreziqet e korrupsionit, përdorimi joefikas i burimeve, diskriminimi, varfëria, kriza energjetike dhe ndryshimet klimatike. Në kohë të tilla të trazuara, roli i shoqërisë civile bëhet edhe më i rëndësishëm jo vetëm në ofrimin e shërbimeve për njerëzit, por edhe në ndihmën e politikëbërësve për të gjetur zgjidhje për problemet aktuale dhe të ardhshme”, tha ajo.

“Përmbajtja e këtij Panairi flet për ecurinë e sipërmarrjes sociale. Tema është shumë e rëndësishme për BE-në, po ashtu është e afërt dhe e dashur për mua”, tha në fjalimin e tij ambasadori i BE-së në RMV, ET David Gir. Duke folur për shifrat, ai theksoi se ekonomia sociale në BE është 10% e të gjitha bizneseve, dhe 13 milionë njerëz ose 6% e njerëzve në BE punojnë në ndërmarrje sociale, ndërmarrje të qëndrueshme. “Por më e rëndësishmja, ata e ndajnë ambicien për të ndikuar pozitivisht në shoqëri në tërësi, duke vënë njerëzit në radhë të parë dhe duke përdorur fitimet për të arritur qëllimet sociale”, shtoi ambasadori Gir.

Zëvendëskryeministri Fatmir Bytyqi fjalimin e filloi me përvojën e tij personale në sektorin civil para më shumë se 20 viteve. “Atëherë panairët që i kemi organizuar kanë qenë vetëm për organizatat qytetare, tani kemi një hap më tej dhe në manifestime janë përfshirë edhe ndërmarrjet sociale”, tha ai. Sipas tij, simbolik është edhe lokacioni ku mbahet Festivali i Civica mobilitas, pranë shtëpisë përkujtimore

“Nënë Tereza”. “Ajo nuk aspironte për çmimin Nobel në ekonomi, por merrej me njerëzit që gjente para shtëpisë së saj. Organizatat qytetare dhe ndërmarrjet sociale e bëjnë të njëjtën gjë - ata kujdesen për njerëzit me më pak mundësi” tha Bytyqi. Ai bëri apel edhe për solidaritet, që të mos bëhen fitime të mëdha në kurrizin e qytetarëve, jo vetëm se nuk është solidaritet, por do të prekë brezat e ardhshëm. Forca lëvizëse janë njerëzit me idetë e tyre, pa ju nuk ka asgjë me ju!” tha ai.

Programi filloi me disa shfaqje, me të cilat organizatat do të tërheqin vëmendjen për çështjet e mbrojtjes së mjedisit, veçanërisht për zhdukjen e bletëve, për nevojën për përfshirje më të madhe të fëmijëve me aftësi të kufizuara dhe do të përcjellin një mesazh paqeje.

“Festivali është një vend ku ne, organizatat, kemi mundësinë të bëjmë miq, të njihemi dhe pse jo të hapim një mundësi për bashkëpunim në të ardhmen. Sepse së bashku jemi më të fortë dhe sa më të fortë të jemi, aq më i madh është presioni ndaj qeverisë dhe institucioneve për funksionimin e tyre sa më efikas dhe përmirësimin e shërbimeve ndaj qytetarëve”, thonë nga Qendra për menaxhimin me ndryshime (CUP), pjesëmarrës të rregullt të Festivalit, fokusi i tyre këtë vit ishte puna me gratë sipërmarrëse dhe mbështetja e bizneseve të tyre gjatë pandemisë së shkaktuar nga Covid-19.

Në Festivalin Civica mobilitas për herë të parë morën pjesë Shoqata për edukim juridik dhe transparencë “Stacioni pesë” nga Prilepi dhe Shoqata për mbrojtjen e të drejtave të shfrytëzuesve të kredive konsumatore Kredit protekt nga Shkupi. Për ta, kjo është një mundësi e mirë për të promovuar punën e tyre para organizatave, dhe në të njëjtën kohë për të takuar kolegët dhe bashkëpunëtorët e tyre të ardhshëm.

Tema kryesore e festivalit të këtij viti është “Kthimi i hapësirës qytetare” dhe është organizuar në bashkëpunim

me Qendrën për ndërmarrje sociale. Pak ditë para Festivalit, aktivistët civilë e pastruan hapësirën ku do të zhvillohet manifestimi, restauruan bankat dhe vendosën shportat e plehrave. Të organizuar kështu, organizatorët ua lënë hapësirën qytetarëve që të jenë një vend ku ata mund të bisedojnë, debatojnë, shkëmbejnë përvoja dhe ide. Hapësirat qytetare janë gurët e themelit të çdo shoqërie të hapur dhe demokratike. Kur kjo hapësirë është e hapur, qytetarët dhe organizatat e shoqërisë civile mund të organizohen, të marrin pjesë dhe të komunikojnë pa pengesa. Kështu, ata mund të mbrojnë të drejtat e tyre dhe të ndikojnë në strukturat politike dhe shoqërore që i rrethojnë. Prandaj së bashku apelojmë për kthimin e hapësirës qytetare të qytetarëve.

Programi ishte i pasur dhe i larmishëm. Mjedisi dhe ndryshimet klimatike do të përfaqësohen këtë herë përmes prezantimeve dhe kuizeve, ndërsa disa nga organizatat

do t'i kushtojnë aktivitetet e tyre shëndetit përmes prezantimeve të ndryshme, testimi i HIV, aktiviteteve për mbrojtjen e shëndetit mendor dhe terapisë së artit. Ngjarjet speciale debatuan mbi rëndësinë e programit të parandalimit të HIV-it, konfliktet midis prindërve dhe ndikimin e tyre tek fëmijët, si dhe njohjen dhe përballimin e stresit dhe reduktimit të dëmit nga përdorimi i drogës dhe puna seksuale dhe komunitetet e marginalizuara.

Festivali i Civica mobilitas e pati edicionin e pestë, ndërsa programi filloi në orën 10.00 dhe zgjati deri në orën 16.00. Më shumë se 110 organizata qytetare dhe ndërmarrje sociale nga i gjithë vendi mbërritën për të prezantuar aktivitetet dhe rezultatet e tyre para qytetarëve të interesuar.

Festivali është pjesë e projektit Civica mobilitas të Ambasadës Zvicerane në vend.

Të zhvillohet shpirti sipërmarrëse pasi që mjete financiare ka, po ashtu edhe disponim për dhurim

“Ne duhet të ndryshojmë, nuk duhet të kemi frikë të jemi të orientuar drejt biznesit, kjo nuk do të na bëjë më pak të orientuar drejt misionëve dhe qëllimeve tona. Përkundrazi, do të na japë mundësinë të punojmë shumë më tepër për ta”, ky ishte konstatimi përfundimtar nga Forumi tematik i Civica mobilitas me titull: “A mund të bëjmë më shumë se grantet?!”. - Financimi i organizatave qytetare përmes: donacioneve, crowdfunding dhe ndërmarrjet sociale. Të rrjetëzohemi shumë më tepër sesa e bëjmë tani dhe të flasim për atë që bëjmë. Është hapi i parë i ndërtimit të besimit ndërmjet organizatave të shoqërisë civile nga njëra anë dhe qytetarëve apo kompanive nga ana tjetër. Të pranishmit folën edhe për transparencën si një segment i rëndësishëm për ndërtimin e besimit të ndërsjellë dhe ndërgjegjësimin për dhurimin.

Folësit në Forum u pajtuan se ka nevojë që si sektor civil të punohet në ndryshimin e legjislacionit duke iu referuar Ligjit për donacione dhe sponsorizime për të lehtësuar procesin e donacioneve. “Është disfatë të thuhet se kemi më shumë se 100 donacione të refuzuara mbi 12.000 denarë përmes platformës E-crowd pikërisht për shkak të sistemit, bankave, legjislacionit”, tha Ljupço Petkovski,

nënkryetar i Ino Hub – Shkup dhe një nga folësit në Forum. Ai theksoi se maqedonasit dëshirojnë të dhurojnë dhe dhurojnë, gjë që vërtetohet nga veprimet e ndryshme, por duhet të punohet në liberalizimin e legjislacionit. Në këtë u ndërlihd Viktor Mirçevski, menaxher programi i KONEKT-it, i cili theksoi se më shumë se 100 organizata janë pjesë e Rrjetit për qëndrueshmëri financiare të organizatave qytetare, i cili e mbron ndryshimin e Ligjit për donacione dhe sponsorizime, dhe tashmë është formuar një grup punues që funksionon në këtë ndryshim. Qëllimi është të lehtësohet detyrimi tatimor për ata që japin, thotë Mirçevski. “Ne në Konekt themi se dhurimi është dashuri dhe ashtu si në një marrëdhënie romantike, edhe në këtë të OQ me qytetarët dhe kompanitë, duhet të ketë një proces njohjeje dhe besimi reciprok”, tha ai.

Suzana Trajkovska Koçankovska, këshilltare sociale dhe afariste e projektit Mbështetja e ndërmarrjeve sociale i theksoi shembujt pozitivë duke theksuar se OQ duhet të zhvillojnë aktivitete ekonomike. “Projektet kanë burime të kufizuara dhe misioni juaj është më i gjerë se qëllimet e projektit. Ndërmarrësia sociale nuk është vetëm projekt, ajo është zgjidhje e fateve njerëzore”, tha Trajkovska

Kočankovska. Ajo beson se potenciali real qëndron tek organizatat e shoqërisë civile që duhet të punojnë në shërbime të reja në hap me kohën që do t'u sigurojë atyre një organizim ekonomiksht të qëndrueshëm. Ajo e theksoi rrjetëzimin si një segment të rëndësishëm, jo vetëm mes OQ por edhe me komunitetin e biznesit dhe vetë qytetarët.

Gjatë Forumit, të pranishmit i treguan përvojat e tyre pozitive me mënyrat alternative të financimit. U fol për Rrethin e donatorëve të KONEKT-it, E-crowd të Ino Hub-it, por edhe aksionet që u iniciuan nga një person, si "Dhuro një kompjuter", sot njihen jo vetëm në vendin tonë, por edhe në Evropë. Nga Ljubeznost kanë treguar për nismën "Ritvit shujtë", e cila i mobilizon vullnetarët që të përgatisin ushqim për grupet e cenueshme. "Sot kemi një listë të kompanive që presin në radhë për t'u përfshirë në aktivitetet e tyre vullnetare", tha Toni Stankovski dhe shtoi se në muajin e ardhshëm e dinë se kush do të dalë vullnetar për përgatitjen e ushqimit. Koalicionin rural foli për "Tezga jonë", një aktivitet i rëndësishëm për gratë nga zonat rurale, por edhe për transformimin drejt një ndërmarrje sociale, ndërsa rrëfimet e Zdravec 2002 konfirmuan edhe një herë

se njerëzit dhe bizneset janë të gatshëm të bashkohen për të ndihmuar bashkëqytetarët. Rrjetëzimi, promovimi i mirë dhe strategjitë e komunikimit ishin të përbashkëta për të gjitha përvojat e ndara.

"Në atë kohë mësuam të shkruajmë projekte, tani duhet të mësojmë se si t'ia shesim idenë kompanive dhe qytetarëve," tha Mirçevski. Të pranishmit në debat ranë dakord se ne mund dhe duhet të bëjmë më shumë sesa grantet. Është e nevojshme të ndryshohet mendimi dhe funksionimi i njerëzve në organizatat e shoqërisë civile, por e mira është se ndryshimi ka filluar. Në të njëjtën kohë po zhvillohet edhe ndërgjegjësimi i qytetarëve dhe bizneseve për donacionet, që është vetëm një plotësim i procesit.

Forumit në tërësi mund ta shikoni në këtë [LINK](#).

Forumit tematik i Civica mobilitas ofron një hapësirë për diskutim ndërmjet përfaqësuesve të organizatave të shoqërisë civile, institucioneve në nivel kombëtar apo lokal dhe të gjithë aktorëve të tjerë të rëndësishëm për zgjidhjen e çështjeve që trajtohen.

Udhëheqja e mirë më lehtë praktikohet me sistem të brendshëm të vendosur

“Funksionimi i përgjegjshëm dhe financimi etik i organizatave qytetare” ishte tema e punëtorisë njëditore, e cila u mbajt në një format hibrid më 14 korrik 2022 në hotelin Holiday Inn, Shkup dhe online në platformën ZOOM. Shtatëmbëdhjetë përfaqësues të organizatave të shoqërisë civile diskutuan për forcimin e OQ për të respektuar dhe praktikuar angazhimet e Kodit për organizatat qytetare. Punëtorja, e cila foli për transparencën dhe përgjegjshmërinë në organizata dhe rëndësinë e tyre, politikat organizative, praktikat dhe operacionet e përditshme, por edhe përsfidat që ekzistojnë në praktikimin e qeverisjes së mirë dhe financimit etik nga Kodi, u mundësua nga Nikica Kusnikova, drejtore ekzekutive e Konekt.

Në pjesën e parë, pjesëmarrësit diskutuan për kuptimin e organizatave për kuptimin dhe rëndësinë e transparencës dhe llogaridhënies dhe përkushtimin e tyre ndaj kësaj vlere që manifestohet brenda në politikat e tyre si dhe në praktikat dhe operacionet e tyre të përditshme. Më tej ata diskutuan për sfidat me të cilat përballen gjatë koordinimit të aktiviteteve të tyre dhe se si do ta avancojnë punën e tyre, duke respektuar parimet e qeverisjes së mirë dhe financimit etik. “Një organizatë praktikon qeverisje të mirë kur ka një sistem të brendshëm të vendosur që siguron që organizata i shërben interesit publik. Kodi përfaqëson një sërë parimesh. Mënyra se si do të aplikohen në një organizatë të madhe apo në një organizatë të sapo themeluar do të jetë ndryshe, por është gjithmonë e rëndësishme të respektohet parimi”, është përfundimi i ushtrimit të parë praktik kushtuar menaxhimit të mirë. Të pranishmit ranë dakord gjithashtu se në këtë sektor flitet shumë pak për parandalimin e konfliktit të interesit. “Një nga mënyrat më të mira për t’u përballur me konfliktet e interesit është t’i shmangësh ato plotësisht”, theksuan

pjesëmarrësit, duke diskutuar se çfarë është një konflikt interesi, kuadri ligjor, format më të zakonshme dhe mënyrat për të trajtuar një konflikt interesi.

Në pjesën e dytë, Marija Vishinova nga Rrjeti ballkanik për zhvillimin e shoqërisë civile (BCSDN), dha një përmbledhje të shkurtër të Standardit Global (GS) për llogaridhënien e OQ dhe përpjekjet për të ndihmuar organizatat t’i adoptojnë, zbatojnë dhe forcojnë praktikat e llogaridhënies, përveç kësaj duke theksuar përpjekjet të BCSDN dhe Global Standard (GS) për të mbështetur Kodin e shoqërisë civile dhe organizatat civile në vendin tonë. Disa nga pikat gjatë diskutimit reflektuan mbi mekanizmin e kontrollit të përputhshmërisë së organizatave të shoqërisë civile me Kodin, qëndrueshmërinë e tij dhe mundësinë e rishikimit në të ardhmen. Pjesëmarrësit u njohën gjithashtu me disa nga materialet dhe burimet bazë të SGJ, me dymbëdhjetë angazhimet e SGJ dhe mundësinë për t’u bashkuar me Grupin e praktikës për llogaridhënie dinamike, hapësirën globale të mësuarit dhe shkëmbimit të njohurive për llogaridhënien dinamike.

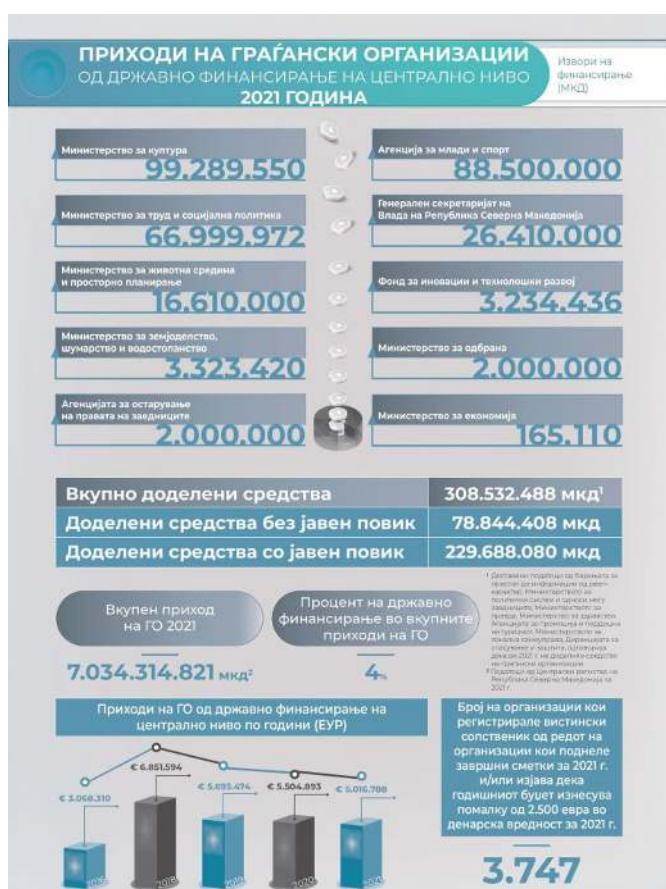
Aktiviteti u mbyll me një diskutim dhe rekomandime për institucionalizimin e ardhshëm të Kodit dhe përpjekjet e tyre për të forcuar kapacitetet e brendshme, duke promovuar dhe garantuar një demokraci funksionale dhe mjedis operacional për shoqërinë civile në vend.

Deri më tani e kanë nënshkruar gjithsej 70 organizata të shoqërisë civile dhe të gjitha organizatat e interesuara që duan të hyjnë në Kodin do të mund ta bëjnë këtë duke plotësuar deklaratë për pranimin e Kodit). Deklaratat depozitohen në Qendrën Maqedonase për Bashkëpunim Ndërkombëtar në adresën elektronike: asv@mcms.mk. Me anëtarësimin, organizatat bëhen pjesë e platformës për hartimin e Kodit dhe përmirësimin e transparencës dhe llogaridhënies së sektorit civil.

Financimi shtetëtor i OQ në vitin 2021

Mbështetja shtetërore për organizatat qytetare është një nga elementët kyç për sigurimin e qëndrueshmërisë financiare të shoqërisë civile. Në vendet e zhvilluara demokratike, mbështetja financiare për OQ kryesisht sigurohet përmes financimit të drejtpërdrejtë nga buxheti i vendit, ndërsa në Maqedoni, përkundër angazhimit deklarativ të Qeverisë për të mbështetur sektorin civil, në praktikë mungon vullneti politik për një mbështetje dhe qëndrueshmëri të tillë.

Në vijim shikoni infografikun lidhur me të ardhurat e organizatave të shoqërisë civile nga financimi shtetëror në nivel qendror dhe grantin më të lartë dhe më të ulët të dhënë nga financimi shtetëror në nivel qendror për vitin 2021.

Infografik: Të ardhurat e organizatave qytetare nga financimi shtetëtor në nivel qendror për vitin 2021

Gjithsej 4% e të ardhurave të organizatave qytetare në vitin 2021 kanë ardhur nga shteti, pra nga buxheti qendror. Financimi shtetëror ra me 1% krahasuar me vitin 2020 dhe arrin në 5.02 milionë euro. Duke parë përfituesit buxhetorë, vërehet një rënie e veçantë e mjeteve të ndara nga Ministria e Kulturës dhe Ministria e Punës dhe Politikës Sociale.

Të përkujtohem, në Planin e veprimit për zbatimin e Strategjisë për bashkëpunim dhe zhvillim të sektorit civil 2022-2024, Qeveria u angazhua që pjesëmarrja e financimit shtetëror në të ardhurat e organizatave qytetare të jetë 20% në vitin 2022, 25 % në 2023 dhe 30% në 2024.

Infografik: Granti më i lartë dhe më i ulët i financimit shtetëror në nivel qendror të dhënë për vitin 2021.

Në vitin 2021, granti më i ulët i ndarë për shoqatë qytetare nga buxheti qendror është vetëm 13.760 denarë dhe është ndarë nga Ministria e Kulturës. Ndërsa, granti më i lartë i ndarë është 12.180.000 denarë nga Ministria e Punës dhe Politikës Sociale ia ka ndarë Lidhjes Kombëtare të Verbërve.

Në Maqedoni, për fat të keq, nuk ka mbështetje substanciale financiare për zhvillimin e shoqatave qytetare të regjistruara sipas Ligjit për shoqata dhe fondacione. Dallimet në burimet financiare të alokuara për shoqatat qytetare dhe ato për federatat dhe sindikatat kombëtare janë dëshmi e një situatë të tillë.

Ne avokojmë për një reformë në financimin shtetëror të organizatave qytetare!

QYTETARËT PËR NDRYSHIME

Kryeredaktor: Gonca Jakovleska

Redaktor: Aleksandra Siljanovska

Adresa e Botuesit: Rr. Nikolla Parapunov nr. 41a, f.p 55, 10160 Shkup

Tel: ++ 389 (0)2 3065 381

e-mail: helpdesk@civicamobilitas.mk

„Qytetarët për ndryshim“ e boton programi Civica Mobilitas i mbështetur financiarisht nga Agjencioni Zviceran për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC), implementuar nga NIRAS nga Danimarka, Qendra Maqedonase për Bashkëpunim Ndërkombëtar (MCMS) dhe FCG nga Suedia.

Artikujt e botuar në këtë revistë shprehin pikëpamjet e autorëve dhe/ose organizatave që kontribuojnë në revistë, por jo ato të Ambasadës Zvicerane/Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim ose ato të organizatave implementuese: NIRAS, MCMS ose FCG.

www.civicamobilitas.mk